

TALABA YOSHLARDA MILLIY MUSIQIY ONGNI RIVOJLANTIRISH MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATNI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK OMILI

*A'zam Ahadovich G'aybullayev, Buxoro davlat pedagogika instituti Pedagogika
kafedrası o'qituvchisi, azam.gaybullayev21@gmail.com*

Annotatsiya: Maqola yoshlarda milliy musiqa tarbiyasi-milliy qadriyatimizning ijtimoiy psixologik omili sifatida hamda shaxsning rivojlanishida musiqa san'atining muhim ahamiyati, muammosi va yechimiga qaratilgan. Yoshlarda milliy musiqiy ongni shakllantirish bo'yicha empirik tadqiqot natijalari tahlili va pedagogik-psixologik tavsiyalar o'z aksini topgan.

Kalit so'zlar: milliy musiqiy ong, psixologik immunitet, nafosat tarbiyasi, katarsis, emotsional ta'sirlanish fazilat, axloq, milliy tarbiya, milliy xarakter, milliy va umumiy qadriyatlarga hurmat, inson, shaxs, yoshlar, milliy g'urur, milliy ruh.

РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНОГО МУЗЫКАЛЬНОГО СОЗНАНИЯ СТУДЕНТОВ – СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ И ОБЩЕСТВЕННОЙ ЦЕННОСТИ

*Аъзам Аҳадович Гайбуллаев, Бухарского государственного педагогического
института Преподаватель кафедры педагогики, azam.gaybullayev21@gmail.com*

Аннотация: В статье рассматривается значение, проблема и решение музыкального искусства в развитии личности, а также социально-психологического фактора нашей национальной ценности. Отражены анализ результатов эмпирического исследования и педагогико-психологические рекомендации по формированию национального музыкального сознания у молодежи.

Ключевые слова: национальное музыкальное сознание, психологический иммунитет, воспитание утонченности, катарсис, эмоциональное воздействие, добродетель, мораль, национальное воспитание, национальный характер, уважение к национальным и общечеловеческим ценностям, человек, личность, молодежь, национальная гордость, национальный дух.

THE DEVELOPMENT OF NATIONAL MUSICAL CONSCIOUSNESS AMONG STUDENTS IS A SOCIAL PSYCHOLOGICAL FACTOR OF THE FORMATION OF NATIONAL AND PUBLIC VALUE

*Azam Ahadovich Gaybullayev, Bukhara state pedagogical institute Teacher of the
department of Pedagogy, azam.gaybullayev21@gmail.com*

Abstract: The article examines the meaning, problem and solution of musical art in the development of personality, as well as the socio-psychological factor of our national value. An analysis of the results of empirical research and pedagogical and psychological recommendations for the formation of national musical consciousness among young people are reflected.

Key words: national musical consciousness, psychological immunity, education of sophistication, catharsis, emotional impact, virtue, morality, national education, national

character, respect for national and universal values, man, personality, youth, national pride, national spirit.

Kirish. Musiqa shaxsning ontogenezida muhim ahamiyat kasb etadi. Inson o'z hayotini musiqasiz tasavvur eta olmaydi. Musiqa ohangi inson dunyoga kelganidan boshlab uning qulog'i orqali ongu shuuriga ta'sir etadi. Buni biz onalarimiz allasidan bilishimiz mumkin. Musiqa tarbiyasi har bir millat vakilining ijtimoiy shart sharoitlaridan kelib chiqqan holda milliylik kasb etib boradi, atrofga qadriyatli yondoshuvni shakllantirib boradi. Musiqa yoshlarni tarbiyalashning asosiy va murakkab qirralaridan biri bo'lib, ichki va tashqi go'zallikni to'g'ri idrok etishga hamda qadrlashga o'rgatadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoevning "Sayyoramizda turli kelishmovchilik va qarama-qarshiliklar, urush va nizolar avj olgan tahlikali zamonda, odamzod tobora o'z dunyosiga o'ralib borayotgan bir sharoitda musiqa insonga insonligini eslatib, uning qalbida kelajakka umid va ishonch uyg'otadi. Musiqa san'ati madaniy fenomen sifatida yangi avlodni tarbiyalash va kamolga yetkazish borasida cheksiz imkoniyatlarga egadir. San'at bilan oshno bo'lgan yoshlarning hayotga munosabati, milliy urf odat, milliy va uumumbashariy qadriyatlarga hurmati baland bo'ladi. Va men ishonaman, ular dunyoni ma'naviy tanazzuldan qutqarishga qodir bo'lgan, o'zaro ahillik va birdamlikni ulug'lovchi avlod bo'lib maydonga chiqadi. Shu ma'noda, musiqa-hech narsa bilan o'lchab, solishtirib bo'lmaydigan beqiyos ilohiy ta'sir kuchiga ega, desak, ayni haqiqatni aytgan bo'lamiz"[1] degan fikrlari naqadar o'rinli ekanligini hozirda hayotning o'zi ko'rsatib turibdi.

Shu munosabat bilan vatanimizda iste'qomat qilib kelayotgan yoshlarimizni milliy va umumbashariy qadriyatlarga hurmat, vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash, milliy musiqiy ongini shakllantirish maqsadida bir qancha qaror, farmon va farmoyishlar chiqarilib ijrosi ta'minlanmoqda. Jumladan: 26.05.2020 yildagi "Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'rni va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-6000-sonli, 25.12.2023 yildagi "Aholiga madaniy xizmat ko'rsatish darajasini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-406-sonli, 30.08.2023 yildagi "O'zbek milliy maqom san'atini yanada rivojlantirish va soha vakillari faoliyatini qo'llab-quvvatlash choralari to'g'risida" PQ-289-sonli, 26.02.2019 yildagi "Sharq taronalari-xalqaro musiqa festivalini o'tkazishga tayyorgarlik ko'rish chora tadbirlari to'g'risida" PQ-4214-sonli O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaror va farmonlari fikrimizning yaqqol isbotidir.

Shaxs taraqqiy qilishi uchun eng avvalo ta'limiy va tarbiyaviy jarayonlar muhim ahamiyatga ega. Ta'lim shaxsning bilish jarayonlari (diqqat, idrok, sezgi, xotira, tafakkur, xayol)ning rivojlanishiga bevosita ta'sir qilsa, tarbiya shaxsning ong ostiga, uning hissiy emotsional sohasiga, irodaviy kuchiga ta'sir ko'rsatib unda yuksak hislarni, axloqlilik, odoblilik, mehnatsevarlik, vatanparvarlilik, insonparvarlilik, mehr oqibat va boshqa shu kabi ijobiy sifatlarni shakllantiradi. Musiqa tarbiyasi inson hissiyotiga kuchli ta'sir etish imkoniyatiga ega bo'lgan hamda yoshlarni axloqiy va g'oyaviy tarbiyalashning asrlar osha tajribadan o'ta olgan vositasidir. Bobokalonlarimiz bejizga: «Musiqa odam ruhining yo'ldoshidir», deb ta'kidlab o'tmaganlar.

Mazkur tadqiqotdan ko'zlangan maqsad milliy musiqa orqali yoshlar ongida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish hamda yoshlar tarbiyasida ta'sir

ko'rsatuvchi ijtimoiy-psixologik omillar va ularning xususiyatlarini aniqlash orqali ushbu muammoni ijtimoiy psixologik jihatdan o'rganishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Musiqani tushunish, ya'ni uni nafaqat hissiy qabul qilish, balki ong bilan ham tushunish, musiqa nimani ifodalayotganligi va qanday ifodalayotganligini his etish, musiqa bilan muloqotda bo'lishga ehtiyoj sezish insondan badiiy saviya, musiqiy, hayotiy tajriba talab etadi. Shuning uchun musiqashunoslar musiqa tinglash aqlning kuchli faoliyati va o'ziga xos ijoddir deb ta'kidlaydilar. Idrok masalalari, xususan musiqa vositasida uni rivojlantirish muammolari ko'plab bolalar bilan ish olib borgan musiqashunoslar, psixologlar va pedagog olimlarning izlanishlari asosini tashkil etadi. Musiqashunos B.L.Yavorskiy «Musiqani idrok qilish asosida fikrlash, musiqani «ma'noga ega nutq» sifatida qabul qilish malakasi yotadi», deb ta'kidlaydi.

Sheriyat mulkingning sultoni Alisher Navoiy bobomiz o'z nasriy asarlarining birida bu hakda ajoyib fikrlarni bildiradi: "Shodlikni oshiruvchi xonanda, g'amni tarqatuvchi sozanda, bularning har ikkisi hissiyotli kishilar va ahli dardlar jon fido qilarlar. Ular muloyim tarona bilan kuylar ekanlar, eshituvchilarning naqd hayoti kuyga fido bo'lsa ne ajab? Axir, ko'ngil xush oxangdan quvvat, ruh esa xushovozdan oziq oladi"[2]. Uning "Majolisun nafois" va "Mahbub ul-qulub asarlarida musiqa ilmi va uning inson kamolotida tutgan o'rni, musiqa va go'zallik tarbiyasining uzviyligi benazir fikrlarda o'z ifodasini topgan.

Yozuvchi A.Qodiriyning «O'tkan kunlar» romani «Navo kuyi» bobida Otabekning musiqa tinglayotgan holati shunday tasvirlanadi: «Kuy boshlanishi bilanoq uning vujudi zir etib ketgandek bo'lib..., ixtiyorsiz ravishda dutorning munglik tovushiga berildi. Dutor tovushi qandaydir o'zining bir hasratini so'zlagandek, hikoya qilgandek bo'lib eshitilar edi... Dutor quruqqina yig'lamas edi ,balki butun koinotni zir ettirib va xasta yuraklarni dir silkitib yig'lar edi... Otabek ortiq chidab turolmadi-da, ro'ymoli bilan ko'zini yashirib, yig'lamoqqa kirishdi... Ul ko'z yoshlarini to'xtatmoqchi bo'lar edi. Biroq hozirgi ixtiyor o'zida emas edi - hamma ixtiyor dutorning hazin «Navo»sida, toqatsiz yig'isida edi»[3]. O'tkir qalam sohibi, teran tafakkur egasi yozuvchimiz A.Qodiriy tomonidan tinglovchiga musiqaning emotsional ta'sir holati kuchli badiiy tarzda kitobxonga yetkazilganligini kuzatish mumkin.

Musiqa tinglashda shaxsning turli yosh xususiyatlari, temperamental individual xususiyatlari, yuksak onglilik darajasi, iqtisodiy-ijtimoiy yashash tarzi bevosita ahamiyat kasb etadi. Musiqa o'z xususiyatiga ko'ra sho'x, quvnoq, g'amgin, mayin, nozik, tantanavor, hazil, beg'amlik, ma'yuslik, dard kabi turli kayfiyatlarni ifodalashi mumkin. Milliy musiqalarimiz asrlar osha jilolanib, sayqal topib kelgan. Har bir millatning o'tmishi hozirgi kuni va kelajakdagi orzu umidlari o'zining kuy va qo'shiqlarida namoyon bo'ladi. Bu bilan har bir millatning taraqqiyoti yo'lidagi xizmati g'oyat beqiyos ekanligini har bir yosh avlod anglab yetmog'i lozim. Yoshlarimiz milliy musiqalarimizni nafaqat madaniy, balki-siyosiy ijtimoiy xususiyatga ega ekanligini chuqur mushohada qilgan holda tinglashi, mazmunan tushunishi hamda kelgusi avlodga yetkazish maqsadga muvofiqdir. Yuksak ijodiy namunalardan tortib, milliy fol'klargacha nazar tashlaydigan bo'lsak, musiqa xalq va millat manfaati uchun xizmat qilishini anglaymiz.

Chunonchi, ko'y va qo'shiqlarda xalqning orzu umidlari va armonlari aks etadi. Milliy urf odatlar, milliy va umuminsoniy qadriyatlar tarannum etiladi. Yoshlarimiz

yoshlik chog'ida sho'x quvnoq yoshlik faslini tarannum etuvchi qo'shiqlar tinglab xirgoyi qilib yursalar, vatan sarhadlarida xizmatda bo'lgan yoshlarimiz esa jangovar qo'shiqlarni ko'proq tinglab o'zlarida hissiy irodaviy quvvat oladilar. Milliy xalq dostonchiligi va baxshichiligida esa mehr oqibat, sadoqat, mardlik va jasorat, vatanparvarlik, vafodorlik kabi ezgu xislatlar yovuzlik va jaxolat ustidan g'alaba qozonganligini butun bir borlig'imiz bilan his qilamiz. Bu bilan biz milliy musiqamizning naqadar ko'hna hamda zamonaviy ekanligiga guvoh bo'lmoqdamiz. Masalan, Alpomish Go'ro'g'li kabi qahramonlar taqdiri ming yillardan beri ohanglarda kuylab kelinmoqda. "Cho'li iroq", "Shashmaqom" kabi durdona asarlar esa milliy musiqa san'atimizning gavhariga, gultojiga aylangan.

"Miyaning ikki qismi borligi va ular ikki xil funktsiyani amalga oshirishi barchamizga ma'lum. Musiqa eshitganimizda miyaning o'ng yarimshari faollashadi va aniq ma'lumotni qabul qilib oladi. Chap yarimshar esa ushbu ma'lumotni fil'trlaydi va baholaydi"[4] Shu sababli, gapirayotgan chog'imizda aynan chap yarimshar faol ishlaydi. Agar cholg'u kuylarini tinglasak faqat chap yarimshar ishlasa, fikrlashga, mushohada yuritishga undaydigan qo'shiq tinglash chog'imizda (turli mavzulardagi so'zlar bo'lishi mumkin) o'ng yarimshar bilan bir vaqtda chap yarimshar ham faollashadi.

Pedagogik-psixologik adabiyotlarga murojaat shuni ko'rsatadiki, musiqiy ta'limning ushbu zamonaviy metodlari ma'lum bir mezonlarga asoslanadi:

Texnologik, ya'ni metodni pedagogik texnologiyalarga taqqoslash, xususan hozirda tushuntirish-ilovalash texnologiyasidan rivojlantiruvchi, muammoli shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalarga o'tish;

Psixologik yirik shakldagi musiqa asarlarini o'rganishda metodlar yoshlar psixologiyasi nuqtai nazaridan ahamiyatli bo'lishi lozim.

"Musiqa haqida fikr yuritish metodi" –o'quvchilarning ma'naviy qadriyatlarini shaxsan, yakka holda o'zlashtirishlariga qaratilgan. Bu metod musiqa yordamida hal etilishi mumkin bo'lgan muammoni tanlash va uning yechimi o'quvchilar tomonidan hal etilishini nazarda tutadi. Muammo sifatida quyidagi mavzular keltirilishi mumkin: "Mening hayotimda yengil yoki jiddiy musiqa o'rne"; "Zamonaviy yoshlar milliy musiqani eshitadilarmi?"; "yoshlarning musiqa madaniyati qanday namoyon bo'ladi?"; "O'zbek yoshlariga Yevropa klassik musiqasi kerakmi?"; "Estrada yoshlar hayotida ijobiy ahamiyatga egami?", musiqani ongli tushunishga asoslangan holda tinglaysizmi "Rok musiqalarga munosabatingiz qanday" va h

Tadqiqot ob'ekti: yoshlarning milliy musiqiy ongining shakllanish orqali milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ijobiy munosabatini rivojlanib borishini ijtimoiy psixologik tahlili.

Tadqiqot sub'ekti: Buxoro davlat pedagogika instituti Jismoniy madaniyat fakul'tetining 1-bosqich talabalari

Tadqiqotda: 1) talaba-yoshlarda milliy musiqiy ongning namoyon etilish dinamikasi; 2) milliy musiqa asarlarining ichki tuzilishi; 3) talaba yoshlarning xalq musiqa janrlarini (xalq kuyi, xalq qo'shig'i, maqom musiqasi) baholashi darajasini o'rganishga mo'ljallangan musiqiy psixologik trening usullari ishlab chiqildi hamda aprobat siyadan o'tkazildi.

Maqolaning asosiy qismi: Tadqiqot doirasida dastlab Talaba yoshlarda milliy musiqiy ongning namoyon bo'lish dinamikasini diagnostik o'rganildi. Natijalarga ko'ra

jahon va milliy estrada yoshlar hayotida ijobiy ahamiyatga ega deb biladiganlar 95%ni, ma'nosini ongli anglamasada "Rok musiqalari"ni tinglovchilar 23%ni, milliy estradada ma'nosiga emas musiqa ohangi tempi va jozibadorligiga ko'ra tinglovchilar 50%ni, milliy estrada musiqaning mazmundorligiga ko'ra tinglovchilar 43%ni, xalq kuyi, xalq qo'shiqlarini ongli anglagan, idrok qilgan holda tinglovchilar 42%ni, Yevropa klassik musiqasini mazmunan tushunib tinglaydigan yoshlar atigi 18%ni tashkil qilganligi kuzatildi.

1-jadval: Talaba yoshlarda milliy musiqiy ongning namoyon bo'lish dinamikasi.

№	MEZONLAR	Respondentlar -196	
		n	%
1.	Jahon va milliy estrada yoshlar hayotida ijobiy ahamiyatga egami	186	95
2.	Ma'nosini ongli anglamasada "Rok musiqalari"ni tinglaysizmi	47	23
	Yevropa klassik musiqasini mazmunan tushunib, his qilib tinlaysizmi	35	18
3.	Milliy estradani ma'nosiga emas musiqa ohangi tempi va jozibadorligiga ko'ra yoqtirib tinglaysizmi	98	50
	Milliy estradani musiqaning mazmundorligiga ko'ra tinglaysizmi	84	43
4.	Xalq kuyi, xalq qo'shiqlarini ongli anglab, sevib eshitasizmi	82	42
	UMUMIY O'RTACHA	133	67,8

So'rovnoma natijasida sof milliy xalq kuyi, xalq qo'shiqlarini ongli anglagan tinglovchilar atigi 42 %ni tashkil qilganligini ko'rishimiz mumkin. Musiqa tinglashdan ko'zlangan maqsad undan ma'naviy estetik zavq olish, tarbiyaviy xususiyat kasb etar ekan, tinglanadigan musiqani badiiy saviyasi muhim ijtimoiy-psixologik muammo sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababdan hozirgi kunda keng ommalashayotgan musiqa asarlarida targ'ib etiladigan hodisa, predmet yoki voqelik mazmuni nafaqat mutaxassislarni, balki keng jamoatchilikni ham o'ylantirib kelayotgani ushbu masalaning naqadar dolzarbligidan dalolat beradi.

Musiqani idrok etishda tinglovchi shaxsi faoliyati ustuvor ahamiyatga ega. Z.Gaylite o'z tadqiqotlarida aniqlashicha "ayrim tinglovchilar musiqani ijro etilishi jarayonida kechinmalar tarzida his etsa, boshqalarida emotsional ta'sirlanish kuzatilmaydi va katarsis (yunoncha.catharsis-ichki g'ubordan forig' bo'lish) hoatiga o'xshash holat, asar yangrab tugagachgina paydo bo'ladi"[5]

Talabalar bilan milliy musiqa san'atimizning nodir durdona asarlari yuzasidan davra suhbatlari, musiqiy terapiya hamda o'zligingni angla psixologik trening mashg'ulotlari o'tkazildi. Talaba yoshlarga har bir musiqaga ongli idrok qilgan holda ijobiy emotsional ta'sirlanish kechinmalarini shakllanganligini diagnostik o'rganildi.

Eksperimental tadbirlar yakunida yoshlarda milliy musiqiy ongning namoyon bo'lish progressiv dinamikasi namoyon bo'ldi.

2-jadval: Talaba yoshlarda milliy musiqiy ongning namoyon bo'lish dinamikasi

№	Mezonlar	Respondentlar -196	
		n	%
1.	Jahon va milliy estrada yoshlar hayotida ijobiy ahamiyatga egami	193	98.5
2.	Ma'nosini ongli anglamasada "Rok musiqalari"ni tinglaysizmi	23	12
	Jahon klassik musiqasini mazmunan tushunib, his qilib tinlaysizmi	51	26
3.	Milliy estradani ma'nosiga emas musiqa ohangi tempi va jozibadorligiga ko'ra yoqtirib Tinglaysizmi	68	34.5
	Milliy estradani musiqaning mazmundorligiga ko'ra tinglaysizmi	156	79.5
4.	Xalq kuyi, xalq qo'shiqlarini ongli anglab, sevib eshitasizmi	123	62.5
	Umumiy o'rtacha	153	78

Ma'nosini ongli anglamasada "Rok musiqalari"ni tinglaydigan yoshlar 23%dan 12%ga kamayganligini, Milliy estradani ma'nosiga emas musiqa ohangi tempi va jozibadorligiga ko'ra yoqtirib tinglaydigan yoshlar ham 23%dan 12%ga kamayganligini, Jahon klassik musiqasini mazmunan tushunib, his qilib tinglaydigan yoshlar 18%dan 26%ga oshganligini, Milliy estrada musiqaning mazmundorligiga ko'ra tinglaydigan yoshlar 43%dan 79.5%ga oshganligini, xalq kuyi, xalq qo'shiqlarini ongli anglab,sevib eshitadigan yoshlar 42%dan 62.5ga oshganligini kuzatishimiz mumkin. Karelyatsion tahlillarga ko'ra milliy musiqiy ongni yuksak darajada rivojlanishi o'z navbatida jahon klassik musiqasini tushuna olishiga olib keladi. Musiqa san'ati ham individual ham ijtimoiylik kasb etganligi sababli milliy va umuminsoniy qadriyatlarni yoshlar ongida shakllanib borishiga ijobiy emotsional hamda tarbiyaviy ta'sir etuvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Ushbu natijalarga asoslanadigan bo'lsak talaba yoshlarga ma'naviy saviyasi past bo'lgan musiqalarga nisbatan psixologik immunitetni sezilarli darajada oshganligini fikrimizning yaqqol dalilidir. Kelajakda yoshlarda musiqiy tarbiyada savodxonlik darajalarini oshirish, o'zligini anglashga qaratilgan psixoprofilaktik tadbirlarni yanada yuksaltirib borish maqsadga muvofiq deb o'ylayman.

Xulosa:

Yuqorida keltirilgan fikrlardan kelib chiqqan holda, maqola yakunida quyidagi pedagogik- psixologik xulosalar chiqarish mumkin:

1.Radio va televideniya kanallarida milliy musiqa merosimiz namunalarini yanada kengroq va ko'proq namoyish qilib borilishi, milliy musiqamizni keng ommoga xususan, yoshlar ongida taraqqiy qilishi uchun tahliliy dasturlar ko'proq tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

2. Yoshlarning musiqiy bilim va ko'nikmani egallash darajasi o'zlari yashaydigan hudud, madaniy muhitning ta'siri, ularning bo'sh vaqtini tashkil etishi, o'z madaniy saviyasini oshirish imkoniyatlari darajasi kabi ijtimoiy-psixologik omillar ta'siriga ko'p jihatdan bog'liq

3. Yoshlarda milliy musiqa idrokini rivojlantirishda, ularda musiqa madaniyatini tarkib toptirishda, ma'naviy dunyoqarashini kengaytirishda keng imkoniyatlar mavjud.

4. Musiqa san'atining o'ziga xos bo'lgan zamonaviy metodlardan foydalanib, taolaba yoshlar bilan mavzu yuzasidan qiyosiy tahlil, muhokamalar o'tkazish musiqiy idrok faoliyatini o'stiradi.

5. Milliy musiqiy ongni talaba yoshlarga doimiy ravishda turli ma'naviy ma'rifiy tabirlar orqali singdirib borish maqsadga muvofiq.

6. kasb hunar ta'limi, litsey hamda oliy ta'lim muassasalari binolarida haftani barcha kunlari radiouzellar orqali ertalab darsdan oldin hamda darslar oralig'idagi tanaffus vaqtida milliy musiqamizning nodir durdona asarlaridan namunalar eshittirish.

7. Pedagogika institutlarida o'tilayotgan "Falsafa", "Mediasavodxonlik", "Psixologiya", "Tarbiya" darslarida musiqaning ahamiyati hamda milliy musiqiy ongni talaba yoshlarda shakllantirish bo'yicha tavsiyalar berib borish.

Milliy musiqiy ongni yoshlarda shakllantirish orqali ularda estetik did, vatanparvarlik, adolatlilik, hamjihatlik, yuksak insoniy hislar hamda milliy qadriyat va o'zligini ulug'laydigan shaxs bo'lib kamol topishi shak-shubhasizdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1 .O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miromonovich Mirziyoevning 2019 yil 27 avgust kunidagi- "Sharq xalqlari an'anaviy musiqa san'atini rivojlantirish istiqbollari" mavzusidagi xalqaro ilmiy amaliy musiqa festivalining ochilishiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi.

2. Alisher Navoiy."Mahbub ul-qulub".-Toshkent:"G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti ". 1983 112 b

3. Qodirov U.D. Badiiy ijodiyotda ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik muammolar talqini (A.Qodiriy romanlari asosida). Psixol. fanl. nomz. ... diss-ya. - T.,2002. -71-b.

4. Ганс-Гельмут Декер-Фойгт "Введение в музыкотерапию". СПб.: Питер, 2003г

5. Иванченко Г.В. Психология восприятия музыки: подходы, проблемы,перспективы.-М.:«Смысл»,2001.-С.171